

3-0 ACHTER!

ALLOCHTOON, ONDERNEMER, VERBINDER:
VAN NIETS NAAR EEN MILJOENENBEDRIJF.

Inleiding:

Ik ben altijd 3-0 achter begonnen. Dat gevoel heeft bij mij mijn hele leven een rol gespeeld. Het heeft mij gevormd, maar ook uitgedaagd. Die achterstand kwam niet alleen door mijn achtergrond, maar ook door de wereld waarin ik opgroeide. Als kind kreeg ik vaak te horen dat wat ik deed niet genoeg was. Op school, op straat en later in de banen die ik had. Dat gevoel, dat je altijd harder moet werken om te bewijzen dat je er mag zijn, heeft mij gedreven. Mijn verhaal begint niet bij Wemessage of bij de successen die ik later heb bereikt.

Het begint veel eerder, op een strand in Turkije, toen ik acht jaar oud was. Mijn moeder herinnerde mij er een paar jaar geleden aan dat ik daar water verkocht. Ik wist nauwelijks wat ik deed, maar blijkbaar liep ik langs mensen, bood flesjes water aan en verdiende zo mijn eerste Turkse lira's. Het lijkt zo'n klein moment, maar het was mijn eerste ervaring met ondernemerschap. Zonder dat ik het doorhad, legde ik daar de basis voor wat later mijn leven zou bepalen.

Als ik terugkijk, weet ik echter ook wie de echte ondernemer is: mijn opa. Wat hij heeft gedaan, is niets vergeleken met wat ik nu doe. Ik ben trots op wat ik heb bereikt, maar zijn verhaal is wat echt ondernemerschap betekent. Hij liet zijn gezin in Turkije achter om naar een vreemd land te gaan waar hij niemand kende en de taal niet sprak. Hij woonde samen met drie andere mannen in een kleine kamer en werkte dag en nacht.

De verhalen die mijn opa heeft meegemaakt, heb ik van mijn vader gehoord. Ik zou alleen daar al een boek over kunnen schrijven, zoveel is het en zo inspirerend is het ook. Elke gulden die hij verdiende, stuurde hij naar zijn gezin om hen te onderhouden. Koken kon hij niet, en luxe zoals wij die nu kennen, bestond niet. Je kon niets online bestellen, boodschappen doen was een uitdaging omdat hij de taal niet sprak en alles wat wij nu als vanzelfsprekend beschouwen, was er simpelweg niet.

Denk eens aan de dingen waar wij nu over klagen: dat het druk is in de sport-school, dat wij in de file staan, dat Thuisbezorgd tien minuten te laat is, of dat je internet hapert tijdens het kijken van Netflix en je niet meer weet wat je moet doen. Dit zie ik ook bij mijn kinderen. Als ik zeg dat ze hun telefoon moeten wegleggen, duurt het maar een paar minuten voordat ik hoor: "Ik verveel mij, ik heb niets te doen."

Mijn opa had niets van dat alles. Zijn vrije momenten waren om te rusten, zodat hij de volgende ochtend, middag of nacht weer kon werken. Hij bouwde een toekomst, niet voor zichzelf, maar voor zijn gezin en de generaties na hem. Hij leefde in een tijdperk waarin overleven letterlijk het enige doel was. Met temperaturen van min twintig graden heeft hij buiten in de kou geslapen, op de grond tussen het stro. Hij heeft honger geleden, iets wat wij ons nu nauwelijks kunnen voorstellen. Wij gooien eten weg omdat het niet helemaal lekker is, een dag in de koelkast heeft gestaan, of omdat we simpelweg zin hebben in iets anders.

Ook mijn ouders moesten overleven, maar dan iets luxer. Daarmee bedoel ik dat zij ook een plek in de maatschappij moesten veroveren. Ze spraken de taal niet, leefden in hun eigen omgeving en kwamen daar nauwelijks buiten. Destijds hebben zij ook geen opleiding gehad in Nederland.

Terwijl zij zich staande moesten houden in een vreemd land, zijn wij tweetalig opgevoed en hebben wij zowel de Turkse als de Nederlandse taal op school geleerd. Het was werken en zorgen voor het gezin en dat maakt mijn respect voor wat zij hebben opgebouwd alleen maar groter.

Ze hebben ons opgevoed, ons kansen gegeven en altijd voor ons gezorgd. We gingen bijvoorbeeld eens in de vijf jaar met de auto naar Turkije, op vakantie naar mijn opa en oma, om daar vijf of zes weken door te brengen. Niet naar een all-inclusive resort zoals nu vaak gebeurt, of cruisen door het land om allerlei dingen te ondernemen. Nee, gewoon naar het platteland om familie te bezoeken en een groot deel van onze tijd thuis door te brengen. Dat was voor mij in die tijd pure luxe.

Iedereen die ooit met de auto naar Turkije of Marokko is gereisd, weet precies hoe dat destijds ging. Meestal ging je met een groot gezin, in ons geval met zes personen in een auto. Onze auto zat altijd vol - en met vol bedoel ik ook echt vol. Ik mocht voorin zitten en kon mijn voeten niet op de grond zetten, omdat de ruimte volgestouwd was met tassen. Alles moest mee, want de auto werd compleet gevuld met cadeaus die we voor de familie in Turkije meenamen. Je zat veertig uur in een auto, zonder navigatie, met je voeten omhoog, krap en dicht op elkaar.

Wie ooit zo'n reis heeft gemaakt met zijn of haar ouders, broertjes en zusjes weet precies waar ik het over heb. Ik ga zeker niet klagen over die periode, want als ik eraan terugdenk, zou ik het zo nog duizend keer over willen doen. Onderweg stopten we, en in no time toverde mijn moeder een complete keuken tevoorschijn. We zaten met z'n allen op een kleedje langs de weg en hadden warme soep, poğaç (de welbekende Turkse gehaktbroodjes), thee en weet ik wat allemaal.

Hoe zij dat allemaal regelde en er ook nog voor zorgde dat alles binnen no time weer was opgeruimd, is mij nog steeds een raadsel. Zij kon echt toveren.

Als ik kijk naar nu, dan hebben de meeste mensen al moeite om iets te bedenken om te koken, terwijl je tegenwoordig alles op internet kunt vinden en stap voor stap kunt namaken. En dat terwijl ze nu luxe keukens hebben, met voorbereekte ingrediënten en apparaten die bijna alles voor je doen. Onderweg stoppen we tegenwoordig gewoon bij een restaurant om iets te eten. Probeer daar nu maar eens mee aan te komen; het is gewoon niet meer te vergelijken, dat hoeft je ook niet meer te verwachten. Onze moeders van toen waren echte strijders. Nu hoor en zie ik verhalen om mij heen en kijk ik naar mezelf, dan zie ik hoe anders het is geworden. Tegenwoordig reis je meestal met het vliegtuig, en als je al een keer met de auto gaat, lijkt 1.200 kilometer in een luxe auto al een enorme afstand. Veel mensen overnachten onderweg in een hotel, omdat de reis anders te zwaar is. Het contrast met vroeger kan bijna niet groter zijn.

Vroeger, zoals in de tijd van mijn ouders, waren zulke luxe keuzes niet aan de orde. Je reisde in een volle auto, zonder navigatie en zonder de optie om te overnachten in een hotel. Natuurlijk waren dat andere tijden, maar als je dit vergelijkt met toen, dan valt op hoe snel wij tegenwoordig minder tevreden zijn met wat we hebben. Als je iets niet hebt, dan mis je het ook niet. In de tijd waarin wij nu leven, hebben wij simpelweg allemaal te veel, waardoor je niet snel tevreden bent met datgene wat je hebt.

Hoe makkelijk hebben wij het wel niet? Toch hoor je mensen snel klagen als iets niet helemaal naar wens gaat. We zien de dingen die we doen vaak als een prestatie, terwijl dat in vergelijking met vroeger eigenlijk niets voorstelt. Als ik mijn vader moet geloven, behoor ik tot de patatgeneratie.

Mijn vader werkte in vierploegendiensten, mijn moeder zorgde voor ons, vier kinderen, en samen deden ze alles om ons kansen te geven. Ze werkten keihard, zonder te klagen, en bouwden aan een toekomst voor ons, terwijl ze zelf weinig ruimte hadden voor luxe of ontspanning. Mijn vader zorgde voor brood op de plank en mijn moeder was huisvrouw; ze hadden allebei hun eigen rol en vulden die vol overgave in.

Ik wil hier ook een extra shoutout geven aan mijn moeder, want zij runde het gezin in haar eentje. Dat is ook ondernemen. Iedere dag zorgen voor warm eten op tafel, zonder een luxe keuken. Alles moest met de hand worden gedaan, van de was tot het verschonen van luiers, want er was geen wasmachine. Luiers kopen was destijds een luxe. Geen vaatwasser, geen moderne apparaten om te koken, en toch klaagde ze nooit.

Elke dag opnieuw zorgde ze ervoor dat iedereen zich thuis voelde. Want dat was het: je wist als kind dat als je het moeilijk had buiten, je naar huis kon gaan en dat daar je moeder was om je op te vangen. Thuis was een veilige, warme plek waar je altijd terecht kon, ongeacht wat er buiten gebeurde. Mama was er altijd. Als ik terugdenk, is dat een solide basis geweest voor mij als kind.

In Rotterdam, in de wijk Bospolder, woonde ik in een omgeving met veel buitenlanders. Ik wist niet beter: of je nu zwart, wit, bruin of paars was, het maakte ons niet uit. Respect verdiende je op het pleintje, bijvoorbeeld door goed te kunnen voetballen. Er was onderling altijd respect naar de ouderen. Je had geen grote mond tegen iemand die een jaartje ouder was, laat staan tegen iemand die bijvoorbeeld vijf jaar ouder was. Als ik nu kijk naar de jeugd, dan is dat respect compleet verdwenen.

Tegenwoordig word je door vijftien- of zestienjarigen uitgescholden met de engste ziektes voor de kleinste dingen. Respect lijkt er al helemaal niet meer te zijn. In onze tijd was dat wel anders. En als je geen respect had, waren er anderen om je heen die je dat leerden, desnoods met de harde hand. Dat accepteerde je ook, want zo hoorde het. Ik vind het jammer dat dit verdwenen is, en ik geloof dat dit bij ons als ouders begint.

Vroeger was de directeur van mijn basisschool als een tweede vader voor mij. Ik weet nog goed dat mijn vader naar school kwam en tegen de directeur zei dat als ik niet luisterde, hij mij een klap mocht verkopen. En als dat gebeurde, kreeg ik thuis óók nog klappen. Tegenwoordig hoeft je als leerkracht maar iets te zeggen tegen een leerling en je hebt de ouders op de stoep staan die de leerkracht aanvallen.

Toen wij verhuisden van Rotterdam naar Friesland, merkte ik pas echt hoe het was om 3-0 achter te staan. Het verschil met Rotterdam was enorm. In Rotterdam groeide ik op in een omgeving met veel verschillende culturen, waar je vanzelfsprekend deel uitmaakte van de gemeenschap. Maar in Friesland voelde alles anders. Destijds waren er niet veel buitenlanders in Friesland en ik voelde me voortdurend bekeken. Een leraar zei ooit tegen mij: "Jouw soort hoort hier niet thuis." Die woorden deden pijn, maar ze maakten me vooral boos. Nu kan ik zeggen dat het mijn vuur aanwakkerde, maar toen voelde dat absoluut niet zo. Toen was er alleen maar woede. Ik vond het oneerlijk en wist niet hoe ik ermee om moest gaan. Zelfs als ik een winkel binnenliep, voelde ik dezelfde blikken op mij gericht. Dat was ontzettend lastig.

Als ik terugkijk, besef ik dat ik mij daar ook uit heb moeten vechten. Als veertienjarige had ik een heel andere mindset dan nu, als volwassen man. Toen voelde het als een zware last, maar nu zie ik het als een van de lessen die mij hebben gevormd. Die woede droeg ik jarenlang met mij mee, dag in dag uit. Ik kon er thuis niet mee terecht. Door onze cultuur en achtergrond spraken we niet over gevoelens. Het was simpelweg geen optie om thuis te komen en te zeggen hoe ik mij voelde. Daardoor moest ik alles zelf verwerken en dat lukte niet. Ik zocht ruzie met iedereen om mij heen en bouwde een schild om mijzelf te beschermen. Dat schild is er tot op de dag van vandaag. Het is moeilijk voor onbekenden om erdoorheen te komen, en zelfs aan mensen die dicht bij mij staan, laat ik zelden mijn echte gevoelens zien. Ik laat het achterste van mijn tong niet zien en dat is niet altijd prettig. Ik heb geleerd dat dit schild een product is van de tijd waarin ik opgroeide. Het hielp mij toen om te overleven, om mijzelf staande te houden in een wereld die mij vaak niet accepteerde. Maar naarmate ik ouder word en zelf kinderen heb, zie ik steeds scherper hoe dat verleden mij heeft gevormd. Trauma's draag je je hele leven met je mee. Ze kunnen je kracht geven, maar ze kunnen je ook remmen.

Toch hebben die ervaringen mij gemaakt tot wie ik nu ben: iemand die niet opgeeft, iemand die altijd doorgaat. Maar ik weet ook dat het leven niet alleen draait om vechten. Het gaat erom hoe je jezelf hervindt en hoe je die innerlijke strijd omzet in iets positiefs.

Dit boek is geschreven voor iedereen die zich ooit heeft gevoeld zoals ik: anders, onderschat en buitengesloten. Het is voor degenen die moeten vechten voor kansen die anderen als vanzelfsprekend ervaren. Misschien herken je jezelf in mijn verhaal. Misschien voelt het alsof je altijd 3-0 achterstaat. Maar geloof mij, je kunt winnen.

Dit boek laat zien dat je, ondanks elke tegenslag, teleurstelling en afwijzing, toch je eigen pad kunt bepalen. Wat je achtergrond ook is, hoe groot je achterstand ook lijkt, je hebt het in je om te winnen. Dit boek is jouw gids, jouw handleiding voor succes. Niet alleen om een bedrijf op te bouwen, maar ook om jezelf te bewijzen. Jij bent het waard! Jij kunt het. Je hebt het recht om te dromen, groot te dromen. Niet morgen, niet ooit, maar nu! Zet die eerste stap en laat zien dat je het kunt.

Dit is jouw tijd om te stralen. Als ik een succesvol bedrijf heb kunnen bouwen, dan kan iedereen het. Als je mindset maar goed is.